

ارتباط مؤلفه‌های هوش هیجانی با تفکر انتقادی در دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

مریم باقری^۱، فاطمه قائدی حیدری^۲، فاطمه مالچی^۳، زینب ربیعی^۴

تاریخ دریافت ۱۳۹۷/۱۰/۱۱ تاریخ پذیرش ۱۳۹۷/۱۲/۲۰

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: یکی از جنبه‌های مهم آموزش عالی، زمینه‌های روان‌شناختی مؤثر بر تفکر انتقادی است. تفکر انتقادی و هوش هیجانی از مهارت‌های ضروری در حرفه‌های سلامت به‌منظور ارائه مراقبت مطلوب به بیماران هستند. این مطالعه با هدف بررسی ارتباط مؤلفه‌های هوش هیجانی با تفکر انتقادی انجام شد. **مواد و روش کار:** پژوهش حاضر مطالعه‌ای توصیفی تحلیلی می‌باشد. در مجموع ۱۰۰ دانشجوی پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در نیم سال دوم سال تحصیلی ۹۵-۹۶ در این مطالعه شرکت کردند. داده‌ها با استفاده از آزمون تفکر انتقادی کالیفرنیا فرم B و پرسشنامه هوش هیجانی بار-آن جمع‌آوری و با SPSS نسخه ۱۶ در سطح آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، انحراف معیار) و آمار تحلیلی (همبستگی اسپیرمن، همبستگی پیرسون، تی تست، مدل رگرسیون) تحلیل گردید.

یافته‌ها: مطالعه حاضر حاکی از همبستگی مثبت بین نمره کل تفکر انتقادی و نمره کل هوش هیجانی می‌باشد ($p < 0/05$). این همبستگی در مؤلفه‌های درون فردی، انطباق و مدیریت استرس معنی‌دار می‌باشد ($p < 0/05$). بر اساس مدل رگرسیون، مدیریت استرس به‌عنوان عامل پیش‌بینی کننده مهارت‌های تفکر انتقادی پیشنهاد می‌گردد.

نتیجه‌گیری: مطالعه حاضر توجه به پرورش مؤلفه‌های هوش هیجانی درون فردی، انطباق و مدیریت استرس جهت آمادگی دانشجویان در ورود به عرصه عمل حرفه‌ای را پیشنهاد می‌کند. دانشجویان در عین مواجهه با موقعیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های پیچیده در محیط بالین نیازمند سازگاری و توجه به نیازهای انسانی هستند. در این راستا ادغام تفکر انتقادی با رویکردهای شناختی عاطفی در برنامه‌های آموزش پرستاری و مامایی پیشنهاد می‌گردد.

واژگان کلیدی: تفکر انتقادی، هوش هیجانی، دانشجویان پرستاری و مامایی

مجله دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، دوره هفدهم، شماره دوم، پی‌درپی ۱۱۵، اردیبهشت ۱۳۹۸، ص ۱۱۰-۱۰۲

آدرس مکاتبه: خیابان ریشهر، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، دانشکده پرستاری و مامایی، تلفن: ۰۹۱۶۴۶۵۸۸۶۴

Email: zeinab.rabiei66@gmail.com

مقدمه

به‌عنوان مفهومی مهم در نظر گرفته می‌شود که می‌تواند اقدامات پرستاری را تحت تأثیر قرار دهد (۲، ۳)، از این رو توصیه می‌شود که آموزش و آشنایی دانشجویان با تفکر انتقادی از سال‌های ابتدایی آموزش شروع شود (۴)، چراکه ناتوانی در کسب این مهارت منجر به کاهش کیفیت ارائه خدمات مراقبتی به مددجویان می‌شود (۵). اما بایستی توجه داشت که دانشجویان با نیازهای انسانی روبرو می‌شوند و جهت دستیابی به اهداف حرفه‌ای نیازمند ادغام فرایندهای اصول اخلاقی، مجموعه ارزش‌ها و مهارت‌ها می‌باشند،

تفکر انتقادی به‌عنوان یک پیامد ضروری برای دانشجویان در سطح آموزش عالی تشخیص داده شده است (۱، ۲). به‌طوری‌که دانشگاه‌ها می‌توانند با پرورش فارغ‌التحصیلانی که دارای مهارت تفکر انتقادی باشند، نوآوری در کار و جامعه را ارتقاء دهند (۱). تفکر انتقادی به‌عنوان مهارت شناختی در نظر گرفته می‌شود که تفکر منطقی را در بر می‌گیرد و می‌تواند به ارائه مراقبت ایمن و اثربخش منجر شود (۳). در برنامه‌های کارشناسی پرستاری نیز

^۱ دکتری پرستاری، پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

^۲ دانشجوی دکتر، پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

^۳ مربی، مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران

^۴ مربی، مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران (نویسنده مسئول)

در حالی که دستیابی به این هدف نیازمند ادغام تفکر انتقادی با رویکردهای شناختی عاطفی است (۶).

یکی از ابعاد مهم مورد توجه در آموزش، توجه به زمینه‌های روان‌شناختی دانشجویان می‌باشد (۷) به طوری که هوش هیجانی به عنوان عاملی مهم و مؤثر بر عملکرد حرفه‌ای و سلامت روان حرفه‌های سلامت معرفی می‌شود (۸). از مدل‌هایی که به نظر می‌رسد از مؤلفه‌های مناسبی برای تبیین هوش هیجانی برخوردار می‌باشد، مدل بار آن^۱ است که بر پنج مؤلفه درون فردی^۲، بین فردی^۳، انطباقی^۴، مدیریت استرس^۵ و خلق عمومی^۶ پایه‌ریزی شده است (۹، ۱۰). از دیدگاه کاربردی، عواطف و احساسات راهنمایی هستند که نشان می‌دهد که کدام جنبه از محیط نیاز به توجه فوری دارد و عدم توجه به احساسات یا کمبود هوش هیجانی باعث می‌شود که موقعیت به درستی کنترل نشود (۸، ۱۱). در حرفه‌هایی مانند پرستاری و مامایی که افراد با تصمیم‌گیری در موقعیت‌های پیچیده مواجه هستند، آگاهی از عواطف بایستی با تمرکز بیشتری مورد توجه قرار گیرد. از این رو توصیه می‌شود که هوش هیجانی و تفکر انتقادی به طور هماهنگ در برنامه آموزشی گنجانده شوند (۱۲). در این راستا مطالعاتی به منظور بررسی رابطه تفکر انتقادی و هوش هیجانی انجام شده که برخی حاکی از ارتباط هوش هیجانی با ابعاد شناختی گوناگون تفکر انتقادی می‌باشند (۱۳-۱۵) و برخی دیگر ارتباطی بین هوش هیجانی و تفکر انتقادی دانشجویان نشان نمی‌دهند (۱۶، ۱۷). علی‌رغم تأکید بر پرورش مهارت‌های تفکر انتقادی و هوش هیجانی در برنامه‌های آموزشی، نتایج مطالعات متناقضی در بررسی ارتباط این دو مهارت وجود دارد و ارزش بالقوه‌ی هوش هیجانی در پرستاری و مامایی موضوعی است که هنوز نیاز به بررسی دارد. در این راستا، مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط مؤلفه‌های هوش هیجانی با تفکر انتقادی انجام شد.

مواد و روش کار

پژوهش حاضر مطالعه‌ای توصیفی تحلیلی بود، پس از کسب اجازه از مسئولین مربوطه، نمونه‌گیری در دانشکده پرستاری و مامایی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، در نیم سال دوم سال تحصیلی ۹۵-۹۶، از میان کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی مامایی و پرستاری به صورت سرشماری انجام شد. در این مطالعه دانشجویان شاغل به تحصیل در مقطع کارشناسی در نیم سال دوم

سال تحصیلی شرکت داشتند. از جمعیت ۱۷۰ نفری دانشجویان پرستاری و مامایی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۶-۹۵ در کل ۱۰۰ پرسشنامه بازگشت داده شد. در این مطالعه پس از تأیید کمیته اخلاق پژوهش دانشگاه نمونه‌گیری انجام شد (کد اخلاق: ۱۳۹۵/۷۷۷ir.bpums.rec)، بدین ترتیب پس از بیان اهداف پژوهش و کسب رضایت آگاهانه از واحدهای پژوهش برای شرکت در مطالعه، در زمان و مکان مناسب، توضیحاتی در مورد بخش‌های مختلف پرسشنامه و روش پاسخگویی به سؤالات ارائه شد و با فراهم کردن فرصت کافی جهت تکمیل پرسشنامه‌ها اطلاعات جمع‌آوری گردید.

در این مطالعه ابزار گردآوری اطلاعات شامل سه بخش بود؛ پرسشنامه دموگرافیک، آزمون مهارت‌های تفکر انتقادی کالیفرنیا فرم ب^۷ و پرسشنامه هوش هیجانی بار-آن^۱. بخش اول ابزار مربوط به مشخصات دموگرافیک (سن، جنس، وضعیت تأهل، رشته تحصیلی)، بخش دوم آزمون مهارت‌های تفکر انتقادی کالیفرنیا فرم ب که شامل ۳۴ سؤال چندگزینه‌ای با یک پاسخ صحیح در ۵ زیر مقیاس مهارت‌های شناختی تفکر انتقادی شامل تحلیل، ارزشیابی، استنباط، استدلال استقرایی و استدلال قیاسی می‌باشد. مدت اجرای این آزمون ۴۵ دقیقه می‌باشد. این آزمون در ایران استاندارد شده و روایی و پایایی آن قابل قبول گزارش شده است (۱۸، ۱۹). و ضریب اعتماد آزمون ۰/۶۲ گزارش شده است (۱۹). در این ابزار هر سؤال چهار یا پنج گزینه متفاوت دارد که یکی از گزینه‌ها پاسخ صحیح می‌باشد. به ازای یک گزینه صحیح، یک نمره به آزمودنی تعلق می‌گیرد و به پاسخ‌های نادرست یا موارد بدون پاسخ، نمره‌ای تعلق نمی‌گیرد، بنابراین حداقل نمره این آزمون صفر و حداکثر ۳۴ می‌باشد. بخش سوم، آزمون هوش هیجانی بار-آن بود. این پرسشنامه شامل ۹۰ سؤال است که هوش هیجانی را در ۵ مؤلفه درون فردی، برون فردی، مدیریت استرس، سازگاری و خلق عمومی می‌سنجد و برای استفاده در ایران استاندارد شده و روایی محتوایی قابل قبول داشته و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۳ گزارش شده است (۲۰). در این ابزار سؤالات بر طیف ۵ درجه‌ای لیکرت به صورت کاملاً موافقم با نمره ۵، موافقم با نمره ۴، تا حدودی موافقم با نمره ۳، مخالفم با نمره ۲، کاملاً مخالفم با نمره ۱ نمرده دهی شده است و مواردی که محتوا منفی

⁵ Stress Management

⁶ General Mood

⁷ California Critical Thinking Skills Test (CCTST) (form B)

⁸ Emotional Quotient Inventory (EQ-i)

¹ Bar-On model of emotional intelligence

² Intrapersonal

³ Interpersonal

⁴ Adaptability

و هوش هیجانی ارتباط معنی داری وجود ندارد ($p > 0.05$) (جدول شماره ۱).

ارتباط تفکر انتقادی با هوش هیجانی:

نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد که همبستگی مثبت معنی داری بین نمره تفکر انتقادی و هوش هیجانی دانشجویان وجود دارد ($p < 0.05$) (جدول ۲). بالاترین درصد ابعاد هوش هیجانی ($0.70/5$) مربوط به میانگین نمره هوش هیجانی خلق عمومی ($0.4/5 \pm 0.45/92$) است که شامل زیرمقیاس‌های شادمانی و خوش‌بینی می‌باشد و پایین‌ترین درصد میانگین ابعاد نمره هوش هیجانی ($0.55/72$) مربوط به میانگین نمره هوش هیجانی مدیریت استرس ($0.43/6 \pm 0.38/79$) است که شامل زیرمقیاس‌های تحمل فشار روانی و کنترل تکانش می‌باشد. همچنین نتایج محاسبات نشان می‌دهد که در کل همبستگی مثبت معنی داری بین ابعاد هوش هیجانی با نمره کل تفکر انتقادی وجود دارد که این همبستگی در ابعاد درون فردی، انطباق و مدیریت استرس معنی دار می‌باشد ($p < 0.05$) (جدول ۲).

بر اساس مدل رگرسیون انجام‌شده، نمره مهارت‌های تفکر انتقادی به‌عنوان متغیر وابسته و نمرات ۵ مؤلفه هوش هیجانی به‌عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شد. نتایج حاصل از جدول ۳ نشان می‌دهد که مؤلفه هوش هیجانی مدیریت استرس تنها عامل پیشگویی‌کننده برای تفکر انتقادی است.

بود نمره دهی معکوس بود (کاملاً مخالفم نمره ۵ و کاملاً موافقم نمره ۱).

جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ استفاده شد. آمار توصیفی مورد استفاده شامل میانگین (M)، انحراف معیار (SD)، برآورد نمرات ماکزیمم و مینیمم و فاصله اطمینان بود. همبستگی پیرسون به منظور بررسی ارتباط بین مهارت‌های تفکر انتقادی و هوش هیجانی انجام شد و مدل رگرسیون برای تعیین تأثیر گذارترین نمرات هوش هیجانی بر تفکر انتقادی استفاده گردید. سطح معنی داری در این مطالعه 0.05 در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این مطالعه در مجموع ۱۰۰ دانشجوی پرستاری شرکت کردند که شامل ۷۷ زن و ۲۳ مرد با میانگین سنی 27.04 ± 6.99 سال و میانگین سن ۲۳ سال بودند، که از این تعداد ۶۱ درصد مجرد و ۳۹ درصد متأهل بودند، ۵۴ نفر دانشجوی کارشناسی پرستاری و ۴۶ نفر دانشجوی کارشناسی مامایی بودند (جدول شماره ۱). بر اساس آزمون اسپیرمن بین ترم تحصیلی و میانگین نمره تفکر انتقادی ارتباط معنی داری وجود دارد ($p < 0.05$) و بر اساس آزمون پیرسون بین سن و میانگین نمره تفکر انتقادی و هوش هیجانی ارتباط معنی داری مشاهده نشد ($p > 0.05$). همچنین بر اساس آزمون تی مستقل بین تأهل و جنسیت با نمره تفکر انتقادی

جدول (۱): مقایسه نمرات تفکر انتقادی و هوش هیجانی برحسب ویژگی‌های دموگرافیک دانشجویان پرستاری و مامایی

ویژگی‌های دموگرافیک	فراوانی	تفکر انتقادی		هوش هیجانی	
		P value	mean± SD	P value	mean± SD
جنسیت	زن	۰/۷	۹/۶۰±۳/۴	۰/۱	۳۲۶/۰۳±۲۶/۶۰
	مرد	۰/۳	۹/۳۰±۳/۵۱	۰/۸	۳۲۶/۳۰±۲۵/۹
وضعیت تأهل	مجرد	۰/۲	۹/۹۰±۳/۳۰	۰/۱	۳۲۶/۴۷±۲۷/۹
	متأهل	۰/۳	۹/۰۳±۳/۶	۰/۱	۳۲۵/۳۰±۲۴/۳
رشته	پرستاری	۰/۴	۹/۸۰±۳/۲	۰/۱	۳۲۶/۴۰±۲۸/۶
	مامایی	۰/۲	۹/۲۶±۳/۷	۰/۵	۳۲۵/۷۰±۲۳/۵
ترم تحصیلی	۲	-	-	۰/۵	-
	۴	-	-	۰/۵	-
	۶	-	-	۰/۵	-
	۸	-	-	۰/۵	-

جدول (۲): ارتباط مؤلفه‌های هوش هیجانی با تفکر انتقادی در دانشجویان پرستاری و مامایی

متغیر	ضریب همبستگی	p-value
درون فردی/ تفکر انتقادی	۰/۱۷۲	۰/۰۴۳
بین فردی/ تفکر انتقادی	۰/۱۳۹	۰/۰۸۴
مدیریت استرس/ تفکر انتقادی	۰/۲۵۴	۰/۰۰۵
سازگاری/ تفکر انتقادی	۰/۱۸۷	۰/۰۳۱
خلق عمومی/ تفکر انتقادی	۰/۰۷۲	۰/۲۳۸
هوش هیجانی/ تفکر انتقادی	۰/۲۲۵	۰/۰۱۲

Pearson Correlation * $p < ۰/۰۵$.**جدول (۳): رگرسیون مؤلفه‌های هوش هیجانی در ارتباط با تفکر انتقادی**

متغیرها	B	انحراف معیار	Beta	t	p-value
درون فردی	۰/۰۴۹	۰/۰۴۷	۰/۱۶۲	۱/۰۳۲	۰/۳۰۵
بین فردی	۰/۰۷۰	۰/۰۶۰	۰/۱۳۶	۱/۱۸۲	۰/۲۴۰
مدیریت استرس	۰/۱۳۱	۰/۰۵۹	۰/۲۴۸	۲/۲۲۲	۰/۰۲۹
سازگاری	۰/۰۱۷	۰/۰۸۷	۰/۰۲۸	۰/۱۹۸	۰/۸۴۴
خلق عمومی	-۰/۱۴۳	۰/۰۹۸	-۰/۲۱۱	-۱/۴۵۳	۰/۱۵۰

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های مطالعه‌ی حاضر نشان داد که بین هیچ یک از ویژگی‌های فردی به جز ترم تحصیلی با میانگین نمره‌ی مهارت‌های تفکر انتقادی، ارتباط معنی‌داری وجود نداشت. یکی از اهداف مهم در آموزش عالی، ارتقاء مهارت‌های تفکر انتقادی دانشجویان بوده که پرورش آن، مستلزم صرف زمان طولانی است (۱۲)، بنابراین انتظار می‌رفت که دانشجویان ترم‌های تحصیلی پایین‌تر در مقایسه با دانشجویان ترم‌های بالاتر، مهارت‌های تفکر انتقادی کم‌تری داشته باشند. یافته‌های مشابه در چندین مطالعه مشاهده شد (۲۱)، (۲۲). با این وجود، چندین مطالعه روی دانشجویان پرستاری نشان داد که هیچ ارتباطی بین ترم تحصیلی و میانگین مهارت‌های تفکر انتقادی وجود ندارد (۲۳-۲۵).

یافته‌های مطالعه نشان داد که هر چه هوش هیجانی دانشجویان بیش‌تر باشد، از مهارت‌های تفکر انتقادی بالاتری برخوردارند. این یافته با مطالعه‌ی افشار و رحیمی (۲۰۱۴) و غنی‌زاده و معافیان (۲۰۱۱) درباره‌ی دانشجویان زبان انگلیسی و صارمی و بهادری (۲۰۱۵) درباره‌ی دانش‌آموزان ابتدایی، هم‌خوانی دارد (۲۶-۲۸). هم‌چنین، این یافته حمایت تجربی از ارتباط نظری

این دو سازه بر اساس دیدگاه مون^۱ (۲۰۰۴) فراهم می‌کند. وی یک مدل زمینه‌ای با هدف کشف روابط موجود بین این دو مفهوم ارائه داده است. این مدل نشان می‌دهد عواطف بر فرایند شکل‌گیری تفکر انتقادی تأثیر می‌گذارد؛ هرچند این رابطه به‌صورت خطی و ساده نیست (۲۹). علاوه بر این، یافته‌ی کنونی در تأیید دیدگاه نظری ایلدر^۲ (۱۹۹۷) است که بیان می‌کند که تفکر انتقادی، یکی از عوامل تعیین‌کننده‌ی کیفیت هوش هیجانی می‌باشد و بین هوش و هیجان، تعامل برقرار می‌کند. علاوه بر این، گلمن^۳ مطرح می‌کند که ارتباط دوسویه‌ای بین تفکر و هیجانات وجود دارد (۱۲).

در مطالعه‌ی حاضر بالاترین نمره‌ی ابعاد هوش هیجانی به مؤلفه خلق عمومی و کم‌ترین نمره به مؤلفه مدیریت استرس اختصاص یافت. این یافته‌ها بیانگر این است که دانشجویان از مهارت‌های متفاوتی در ابعاد مربوط به هوش هیجانی برخوردارند. مطالعه‌ی نشان داد که دانشجویان پرستاری که در مؤلفه خلق عمومی بالاترین نمره را کسب نموده‌اند (۳۰) که با یافته‌های مطالعه‌ی حاضر هم‌خوانی دارد. هم‌چنین، مطالعه‌ی دیگری نشان داد که میانگین مؤلفه مدیریت استرس پایین‌تر از سایر ابعاد بود

³ Goleman¹ Moon² Elder

هم‌چنین نتایج مطالعه‌ی حاضر با استفاده از مدل رگرسیون نشان داد که قوی‌ترین مؤلفه هوش هیجانی پیشگویی‌کننده‌ی نمره تفکر انتقادی، مدیریت استرس می‌باشد. در این راستا، مطالعات توصیفی همبستگی نشان می‌دهند که دانشجویانی که متفکر انتقادی بهتری هستند، سطح کم‌تری از اضطراب و میزان بالاتری از اعتمادبه‌نفس را دارا هستند (۳۵-۳۷). وجود چنین نتایجی نشان می‌دهند که دانشجویان دارای تفکر انتقادی بالاتر، قابلیت‌های بیش‌تری برای مدیریت استرس خود دارند. بنابراین، این مؤلفه شاید یکی از پیشگویی‌کننده‌های مهم تفکر انتقادی محسوب شود. از محدودیت‌های مطالعه حاضر می‌توان به طرح آن اشاره کرد که به صورت همبستگی انجام شده است. این طرح می‌تواند ارتباط^۴ را تعیین کند، اما نمی‌تواند رابطه علی را تشخیص دهد؛ بنابراین تنها از جنبه‌ی همراهی‌کننده‌ی ابعاد هوش هیجانی برای تفکر انتقادی می‌توان استفاده نمود. هم‌چنین این مطالعه از پرسشنامه‌ی خودگزارشی بار-اون استفاده کرده است که می‌تواند اعتبار و دقت داده‌ها را در به‌عنوان محدودیت مطالعه در نظر گرفت.

مطالعه حاضر انجام مداخلات آموزشی جهت ارتقای هوش هیجانی دانشجویان و بررسی مهارت‌های تفکر انتقادی قبل و بعد از مداخله آموزشی را پیشنهاد می‌کند. در این راستا مداخلات آموزشی ارتقاء دهنده هوش هیجانی می‌تواند تصویرگویاتری از تأثیر ابعاد هوش هیجانی دانشجویان بر بهبود مهارت‌های تفکر انتقادی را نشان دهد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های مطالعه نشان داد که همبستگی مثبتی بین تفکر انتقادی و هوش هیجانی وجود دارد. بین همه‌ی ابعاد هوش هیجانی با نمره‌ی کلی تفکر انتقادی همبستگی وجود داشت و ابعادی که دارای ارتباط بیش‌تری بودند، شامل ابعاد درون فردی، انطباق و مدیریت استرس بودند. هم‌چنین در این مطالعه عامل پیشگویی‌کننده‌ی تفکر انتقادی دانشجویان، مؤلفه مدیریت استرس بود، اما نمره‌ی این مؤلفه پایین‌تر از سایر ابعاد هوش هیجانی بود؛ با توجه به آینده‌ی حرفه‌ای دانشجویان و مواجهه‌ی آن‌ها با موقعیت‌های چالش‌زا و پیچیده متعدد، پیشنهاد می‌شود توجه بیش‌تری به این مؤلفه از هوش هیجانی معطوف گردد و مهارت‌های مدیریت و کنترل استرس دانشجویان را قبل از ورود به عرصه‌ی عملی حرفه‌ای تقویت نمود. در مکان‌های بالینی دانشجویان در عین مواجهه با موقعیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های پیچیده نیازمند سازگاری و توجه به نیازهای انسانی هستند. در این راستا ادغام

(۳۱) که هم‌سو با مطالعه‌ی حاضر است. افرادی که هوش هیجانی آن‌ها بالاتر از حد متوسط است، معمولاً از توانایی‌های بهتری برای مقابله با فشارهای روانی برخوردارند (۳۲)، بنابراین پایین بودن این مؤلفه از هوش هیجانی می‌تواند نمره‌ی کل این مفهوم را تحت‌الشعاع قرار دهد؛ زیرا ناتوانی فرد در کنترل عواطف یا به عبارتی ضعف فرد در هوش هیجانی، منجر به استرس می‌شود (۳۳). از آنجایی که در دو حرفه‌ی پرستاری و مامایی، مواجهه با موقعیت‌های استرس‌آور اجتناب‌ناپذیر است (۳۴)، کنترل استرس اهمیت ویژه‌ای می‌یابد؛ بنابراین لازم است این مؤلفه از هوش هیجانی در دانشجویان پرستاری و مامایی بیش‌ازپیش مورد توجه قرار گیرد.

هم‌چنین نتایج مطالعه نشان داد که همبستگی مثبت معنی‌داری بین ابعاد درون فردی، انطباق و کنترل فشار روانی هوش هیجانی با نمره‌ی کل تفکر انتقادی وجود دارد ($p \leq 0/05$). در ارتباط با همبستگی ابعاد پنج‌گانه‌ی هوش هیجانی با نمره‌ی مهارت‌های تفکر انتقادی مطالعه‌ی یافت نشد، اما در مطالعه‌ی افشار و رحیمی (۲۰۱۴)، همبستگی بین زیرمقیاس‌های هر یک از ابعاد هوش هیجانی با نمره‌ی مهارت‌های تفکر انتقادی مورد مطالعه قرار گرفته است (۲۷). مؤلفه درون فردی شامل زیرمقیاس‌های عزت‌نفس، خودآگاهی هیجانی، خودابرازی، استقلال و خودشکوفایی است (۳۰). مطالعه‌ی اخیر نشان داد که فقط همبستگی معنی‌داری بین خودابرازی، استقلال و خودشکوفایی با تفکر انتقادی وجود داشت (۲۷) که بیانگر مشابهت نسبی بین یافته‌های مطالعه با آن است. هم‌چنین، سازگاری دارای زیرمقیاس‌های واقعیت‌گرایی، انعطاف‌پذیری و حل مسئله می‌باشد (۳۰) که در مطالعه‌ی مذکور، همبستگی معنی‌داری بین همه‌ی زیرمقیاس‌های مؤلفه سازگاری با نمره‌ی تفکر انتقادی وجود داشت (۲۷) که حاکی از همسویی یافته‌ی مطالعه حاضر با آن می‌باشد. مدیریت استرس دارای زیرمقیاس‌های تحمل استرس و کنترل تکانش است که در مطالعه‌ی افشار و رحیمی (۲۰۱۴) همبستگی بین هیچ‌یک از زیرمقیاس‌های مدیریت استرس با نمره‌ی تفکر انتقادی وجود نداشت (۲۷) که با یافته‌ی مطالعه‌ی حاضر مغایرت دارد. وجود چنین تفاوتی را می‌توان به تفاوت‌های متدولوژیک بین دو مطالعه از جمله نوع نمونه‌ها و نحوه‌ی انتخاب نمونه‌ها نسبت داد؛ مطالعه‌ی اخیر، روی دانشجویان زبان انگلیسی انجام شده است که پس از انجام مصاحبه از نظر توانایی‌های مکالمه‌ی زبان انگلیسی وارد مطالعه شده‌اند، در حالی که مطالعه‌ی حاضر روی دانشجویان پرستاری و مامایی و به روش سرشماری انجام شده است.

⁴ association

از تمامی شرکت کنندگان که تجارب خود را در اختیار ما قرار دادند و حمایت‌های مالی معاونت پژوهشی دانشگاه، صمیمانه تشکر و قدر دانی می‌شود.

تفکر انتقادی با رویکردهای شناختی عاطفی در برنامه‌های آموزش پرستاری و مامایی پیشنهاد می‌گردد.

تشکر و قدردانی

این مطالعه نتیجه طرح تحقیقاتی مصوب در دانشگاه علوم پزشکی بوشهر با شماره ۳۲۵۰/۲۰/۷۱/دپ می‌باشد. بدین وسیله

References:

1. Stuppel E, Maratos FA, Elander J, Hunt TE, Cheung KYF, Aubeeluck AV. Development of the Critical Thinking Toolkit (CriTT): A measure of student attitudes and beliefs about critical thinking. *Think Skills Creat* 2017;23: 91-100.
2. Naber J, Wyatt TH. The effect of reflective writing interventions on the critical thinking skills and dispositions of baccalaureate nursing students. *Nurse Educ Today* 2014;34(1): 67-72.
3. Hunter S, Pitt V, Croce N, Roche J. Critical thinking skills of undergraduate nursing students: description and demographic predictors. *Nurse Educ Today* 2014;34(5): 809-14.
4. Chan ZC. A systematic review of critical thinking in nursing education. *Nurse Educ Today* 2013;33(3): 236-40.
5. Hasanpour M, Hasanzadeh A, Ghaedi Heidari F, Bagheri M. Critical Thinking Skills of Nursing Students. *Iran J Nurs* 2015;28(93): 22-31.
6. Hanna EP. A cognitive emotional methodology for critical thinking. *Adv Appl Sociol* 2013;3(01): 20.
7. Wu D, Luo Y, Liao X. Correlation Between Critical Thinking Disposition and Mental Self-Supporting Ability in Nursing Undergraduates: A Cross-Sectional Descriptive Study. *J Nurs Res* 2017;25(1): 68-75.
8. Sarabia-Cobo CM, Suárez SG, Crispín EJM, Cobo ABS, Pérez V, de Lorena P, et al. Emotional intelligence and coping styles: An intervention in geriatric nurses. *Appl Nurs Res* 2017.
9. Bar-On R. Emotional intelligence: an integral part of positive psychology. *S Afr J Psychol* 2010;40(1): 54-62.
10. Zarch ZN, Marashi SM, Raji H. The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction: 10-year outcome of partners from three different economic levels. *Iran J Psychiatry* 2014;9(4): 188.
11. Pop-Jordanova N, Demerdzieva A. Is the Level of Emotional Intelligence in Students and Health Workers Satisfactory? *Brain* 2015;5: 6.
12. Kaya H, Şenyuva E, Bodur G. Developing critical thinking disposition and emotional intelligence of nursing students: a longitudinal research. *Nurse Educ Today* 2017;48: 72-7.
13. Vahedi S, Marandi Heydarlou M, Imanzadeh A. The relationship between emotional intelligence and critical thinking in nursing students of Tabriz University of Medical Sciences. *Dev Strategies Med Educ* 2015;2(1): 47-57.
14. Stedman NL, Andenoro AC. Identification of relationships between emotional intelligence skill and critical thinking disposition in undergraduate leadership students. *J Leadersh Educ* 2007;6(1): 190-208.
15. Hashish EAA, Bajbeir EF. Emotional Intelligence among Saudi Nursing Students and Its Relationship to Their Critical Thinking Disposition at College of Nursing-Jeddah, Saudi Arabia. *Am J Nurs* 2018;6(6): 350-8.
16. haghani f, aminian b, kamali f, jamshidian s. Critical Thinking Skills and Their Relationship with Emotional Intelligence in Medical Students of

- Introductory Clinical Medicine (ICM) Course in Isfahan University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ* 2011;10(5): 906-17.
17. Hasanpour M, Bagheri M, Ghaedi Heidari F. The relationship between emotional intelligence and critical thinking skills in Iranian nursing students. *Med j Islam Repub Iran* 2018;32: 40.
 18. Khodamoradi K, Seyed Zakerin M, Shahabi M, Yaghmaie F, F. AM. Comparison critical thinking skills of first and senior term students of Bachelor degree courses selected from Tehran University of Medical Sciences. *Med Sci J Islam Azad Univ* 2011;21: 134-40. (Persian)
 19. Khalili H, Soleimani M. Investigation of reliability, validity and normality Persian version of the California Critical Thinking Skills Test; Form B (CCTST). *J Babol Univ Med Sci* 2003;5(2): 84-90.
 20. Samuei R. Standardization of BarOn emotional intelligence test. Tehran: Sina Research Institute Behavioral Science; 2003.
 21. Khalili H, Babamohammady H, Hajiaghajani S. The effects of two educational methods, classic and critical thinking strategies, on the stable learning of nursing students. *Koomesh* 2004;5(2): 53-62.
 22. Khalili H. Critical thinking skills of nursing students in Semnan University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ* 2004;4(2): 23-31.
 23. Azizi-Fini I, Hajibagheri A, Adib-Hajbaghery M. Critical Thinking Skills in Nursing Students: a Comparison Between Freshmen and Senior Students. *Nurs Midwifery Stud* 2015;4(1): e25721.
 24. Barkhordary M, Jalalmanesh S, Mahmodi M. The relationship between critical thinking disposition and self esteem in third and fourth year bachelor nursing students. *Iran J Med Educ* 2009;9(1): 13-9.
 25. Eslami Akbar R, Shokrabi R, Behahani N, Jamshidi R. A comparison of the critical thinking ability in the first and last term baccalaureate students of nursing and clinical nurses. *Iran J Nurs* 2004;17(39): 37-45.
 26. Ghanizadeh A, Moafian F. Critical thinking and emotional intelligence: investigating the relationship among EFL learners and the contribution of age and gender. *Iran J Appl Linguist* 2011;14(1): 23-48.
 27. Afshar HS, Rahimi M. The relationship among critical thinking, emotional intelligence, and speaking abilities of Iranian EFL learners. *Procedia Soc Behav Sci* 2014;136: 75-9.
 28. Saremi H, Bahdori S. The relationship between critical thinking with emotional intelligence and creativity among elementary school principals in Bojnord city, Iran. *Int J Life Sci* 2015;9(6): 33-40.
 29. Moon JA. A handbook of reflective and experiential learning: Theory and practice: Psychol Press; 2004.
 30. Holston EC, Taylor JY. Emotional Intelligence in Nursing Students: Describing Emotional Intelligence in the Last 2 Years of a BSN Program. *Int J Adv Psychol* 2016;5: 11-22.
 31. baradarn tamadon r, ahmady s, hosieni ma, mehrabian f. The Study of Emotional Intelligence in Medical & Dentistry Students of International Branch of Guilan University of Medical Sciences in 2013. *Res Med Educ* 2014;6(2): 1-10.
 32. Ali Reza Zahiroddin, Parvin Dibajnia, Zahra Gheidar. Evaluation of emotional intelligence among students of 4th grade in different medical majors in Shahid Beheshti University of Medical Sciences. *Pajoothane* 2010;15(5): 204-7.
 33. Nosek M. A cross sectional exploration of emotional intelligence in US baccalaureate nursing students. *J Nurs Educ and Prac* 2015;5(11): 29-41.
 34. Por J, Barriball L, Fitzpatrick J, Roberts J. Emotional intelligence: Its relationship to stress, coping, well-being and professional performance

- in nursing students. Nurse Educ Today 2011;31(8): 855-60.
35. Suliman WA, Halabi J. Critical thinking, self-esteem, and state anxiety of nursing students. Nurse Educ Today 2007;27(2): 162-8.
36. Scott DW. Anxiety, Critical Thinking, and Information Processing During and After Breast Biopsy. LWW; 1983.
37. Rezaei R, Saatsaz S, Sharif Nia H, Moulookzadeh S, Behedhti Z. Anxiety and critical thinking skills in nursing students. Br J Educ Soc Behav Sci 2015;10(2): 1-7.

THE RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE COMPONENTS AND CRITICAL THINKING IN NURSING AND MIDWIFERY STUDENTS OF BUSHEHR UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES

Maryam Bagheri¹, Fatmeh Ghaedi Heidari², Fatemeh Malchi³, Zeinab Rabiei⁴

Received: 01 Jan, 2019; Accepted: 11 Mar, 2019

Abstract

Background & Aim: One of the important aspects in education is the psychological backgrounds which can be effective in Critical thinking (CT). Critical Thinking and Emotional Intelligence are essential skills in health care to provide optimal care for patients. The aim of this study was to investigate the correlation of emotional intelligence (EI) with CT.

Materials & Methods: This was a descriptive correlation study. A total of 100 nursing and midwifery students of Bushehr University of Medical Sciences participated in this study during the second semester of the academic year 2017. The Data was collected by California Critical Thinking Skills Test and Bar-On EI inventory and with descriptive statistics (frequency, mean, standard deviation) and analytical statistics (Spearman correlation, Pearson correlation, T test, regression model) were analyzed using SPSS-PC (v.16).

Results: there is a positive correlation between total CT score and total EI score ($p < 0.05$). It is in components of EI intrapersonal, adaptation, and stress management ($p \leq 0.05$). The regression model shows stress management is as predictive factor for CT.

Conclusion: This study suggested more focus to components of EI intrapersonal, adaptation, and stress management of students to prepare students for entry into professional practice. Students, while faced with complex situations and decisions in the clinical setting, need to adapt and attention to human needs. In this regard, the integration of critical thinking with cognitive-emotional approaches in nursing and midwifery education programs is suggested.

Keywords: critical thinking, emotional intelligence, nursing and midwifery students

Address: Rishahr Street, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran

Tel: (+98) 9164658864

Email: zeinab.rabiei66@gmail.com

¹ PhD of nursing, Nursing, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

² PhD Candidate, Nursing, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

³ Instructor, Midwifery, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran

⁴ Instructor, Midwifery, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran (Corresponding Author)